

Ćwiczenie: Czym jest solidarność? Tworzymy mapę myśli.

W ramach tego ćwiczenia uczniowie ucą się, jak wykonać mapę myśli, a także tworzą własną sieć skojarzeń związanych z solidarnością. Celem ćwiczenia jest wypracowanie przez uczniów definicji słowa „solidarność” w oparciu o skojarzenia. Tworzenie mapy myśli można wykorzystać jako wstęp do planowania projektu uczniowskiego.

Przebieg ćwiczenia:

1. Przedstaw cel zajęć lub pytania np. *Czym jest solidarność?* i sprawdź stopnia zrozumienia. W przypadku wątpliwości wyjaśnij je.
2. Podziel uczniów na małe grupy (3-5 osób). Rozdaj każdej grupie flipchart (lub dużą kartkę) z napisanym na środku hasłem „Solidarność”.
3. Pierwsza runda: poproś każdą grupę o wypisanie skojarzeń na promieniach odchodzących od hasła.
4. Druga runda: następnie wymieńcie flipcharty między grupami, tak żeby każdy zespół dostał kartę od innej grupy. Ich zadaniem będzie stworzenie na każdym głównym promieniu promieni „podrzędnych” i zapisanie na nich skojarzeń bardziej szczegółowych w stosunku do głównych pojęć wypracowanych przez inny zespół*.
5. Trzecia runda: po raz kolejny wymieńcie się flipchartami i uzupełnijcie je o kolejne, bardziej szczegółowe gałęzie.
6. Jeżeli macie czas i ochotę, możecie robić kolejne rundy, dopisując skojarzenia na kolejnych gałęziach waszych drzew myśli.
7. Na koniec poproś każdą z grup o prezentację mapy, do której dopisywali skojarzenia jako ostatni. Możecie potem podyskutować o tym, co zapisaliście na mapach.

Po wykonaniu zadania zachęcamy do powieszenia stworzonych przez uczniów map myśli w klasie – niech przypominają Wam o znaczeniu słowa „solidarność”. Swoje mapy możecie też wysłać na adres anna.dobrowolska@ceo.org.pl, umieścimy je na stronie „Solidarnej Szkoły”.

*Jeżeli widzisz, że zespoły mają problem ze znalezieniem kolejnych skojarzeń możesz przerwać pracę nad mapami w grupach i rozpocząć rozmowę na forum klasy. Możecie wtedy wypracować jedną wspólną mapę.

Źródło:

<http://www.ceo.org.pl/pl/biblioteki/news/mapa-mentalna> [dostęp: 15.09..2015]

Czym jest mapa myśli (mapa pojęciowa)?

To metoda wizualnego opracowania i przedstawienia problemu z wykorzystaniem pojęć, skojarzeń, symboli, haseł i zwrotów. Jej twórcą był Tony Buzan, który opracowując główne zasady mapy mentalnej, oparł się na badaniach mózgu.

Nasze myśli są spontaniczne, nieuporządkowane w logiczne struktury, często wybiegają w przód. Kiedy zapisuje się je za pomocą „mapy mentalnej” pracuje cały mózg, a więc obie jego półkule.

Mapa mentalna pomaga „uaktywnić” wiedzę uczniów, pobudzić ich wyobraźnię, uczyć się we współpracy. Ponadto pozwala na subiektywne, odpowiadające logice i sposobie uczenia się każdego ucznia, porządkowanie wiedzy.

Inne pomysły na mapy myśli:

Mapa myśli z definicji ma pobudzać w uczniach kreatywność i skłaniać ich do myślenia wielotorowego. Proponujemy kilka innych sposobów wykorzystania tej metody w ramach lekcji „Solidarnej Szkoły”:

1. Graficznie o Solidarności.

W tej wersji praca z mapą myśli pobudza w uczniach zdolności plastyczne. W ramach przygotowywania mapy myśli prosimy ich, aby zamiast wypisywać swoje skojarzenia, zaprezentowali je graficznie. Mogą do tego wykorzystać wycinki z gazet, zdjęcia, kolorowy papier, kredki, klej i inne przybory plastyczne. Podczas końcowej prezentacji każdy z uczniów wyjaśnia, czemu wybrał takie środki wyrazu i co przedstawia jego mapa myśli. Na koniec ćwiczenia z powstałych prac można przygotować wystawę.

2. Skojarzenia z wybitnymi postaciami

Praca z mapą myśli nie musi dotyczyć wyjaśniania pojęć. Możemy też wykorzystać ją podczas przedstawiania uczniom ważnych postaci historycznych i ich działalności.

Proponujemy wykonanie takiego ćwiczenia w oparciu o nasze materiały o Tadeuszu Mazowieckim. Po ich przeczytaniu uczniowie mogą stworzyć mapy myśli o premierze Mazowieckim. Materiały znajdziecie w załącznikach na stronie: <http://www.ceo.org.pl/pl/solidarna/news/szesc-slow-o-tadeuszu-mazowieckim>
Przykładowe skojarzenia (promienie główne) to: Solidarność, stan wojenny, dziennikarstwo, premier, transformacja, Okrągły Stół, Bośnia, poseł itd. Następnie każde ze skojarzeń można rozwijać, budując historię życia Tadeusza Mazowieckiego.

3. Pomysły na działania

Mapy myśli pomogą nam również przeprowadzić burzę mózgow na temat pomysłów na działania. To szczególnie ważne na początku projektu

4. Powtórzenie materiału z poprzedniej lekcji

Zamiast odpytywania powtarzającego materiał czy nudnej pracy domowej możemy uczniów zaangażować w tworzenie map myśli i w ten ciekawy, graficzny sposób zachęcić ich do powtórzenia wiadomości. Ze względu na swój wizualny charakter mapy myśli ułatwiają uczniom zapamiętywanie informacji i porządkowanie swojej wiedzy. Przyda się to szczególnie przy omawianiu wieloaspektowych wydarzeń historycznych (np. powstania „Solidarności” czy wyborów w 1989 roku), ale też przy analizowaniu ważnych problemów społecznych (np. kwestii uchodźców).